Téli időjárás:

A közúti közlekedés jellemző téli veszélyei a csúszós, jeges utak, a változó időjárási körülmények, a hótorlaszok, elzárt útvonalak, a szűk látótávolság, valamint a kényszermegállások.

A veszélyes helyzetek elkerülése és a bekövetkezett események kezelése érdekében a következőket javasoljuk:

- időjárási körülményeknek megfelelően megválasztott vezetési stílus és sebesség
- téli gumik használata, hólánc, fagyálló folyadék
- víz, takarók hosszú útra
- feltöltött telefon, térkép, GPS, elemlámpa
- működőképes fényszórók (ködlámpa)
- kényszermegállásnál a láthatóságról való megfelelő gondoskodás (láthatósági mellény, fényvisszaverő csík)

Havas időben összefagyott hó, az ereszcsatornákról jég eshet a járókelőkre, a járdák és egyéb közlekedők síkossá válhatnak. A síkosság mellett a hó betakarhatja a járdaszegélyt és egyéb tereptárgyakat (gödrök, buckák), ami további veszélyforrásokat jelenthet (elbotlás, elesés, stb.).

A közlekedés során különösen kell figyelni mind a gépjárművezetőknek, mind a gyalogosan közlekedőknek a havas, jeges, csúszós útviszonyokra. A lefagyott tárgyak nehezebben, vagy egyáltalán nem mozdíthatóak (anyagmozgatás, terhek emelése esetén), ehhez társul a csúszásveszély. A vizes kézzel megfogott fémfelületek hozzáfagyhatnak a bőrünkhöz, azok égéshez hasonló sérüléseket okozhatnak. Az ingatlanok, üzletek, vendéglátóipari egységek, elárusítóhelyek és társasházak előtt lévő járdaszakaszok (az ingatlan és az úttest közötti valamennyi járdaszakasz) folyamatos tisztántartásáról, a hó eltakarításáról, a síkos járdaszakasz (járda hiányában egy méter széles területsáv) hintéséről, sózásáról a tulajdonos/használó köteles gondoskodni. Az ingatlan tulajdonosa/használója köteles a járdaszakasz melletti átereszeknek, árkoknak, csatornanyílásoknak hótól, jégtől és más lefolyást gátló egyéb anyagtól való megtisztításáról gondoskodni, valamint a veszélyes, lelógó jégcsapokra (táblával, felirattal) hívja fel a járókelők figyelmét, hívjon segítséget a jégcsapok biztonságos eltávolításához.

Az időjárásnak megfelelően megválasztott, lehetőleg réteges öltözék viselése ajánlott. Tartózkodjon az alkohol fogyasztásától, meleg italok fogyasztása javasolt.

Huzamosabb időn keresztül a szabadban tartózkodás esetén fontos mozgatni a végtagokat, ujjakat, ami élénkíti a vérkeringést, emeli a test hőmérsékletét. Havas időben az összefagyott hó és jég a tetőkről, csatornákról a járókelőkre eshet, a járdák és egyéb közlekedők síkossá válhatnak. A síkosság mellett a hó betakarhatja a járdaszegélyt és egyéb tereptárgyakat (gödrök, buckák), ami további veszélyforrásokat jelenthet (elbotlás, elesés, stb.). A közlekedés során különös tekintettel legyenek a mind a gépjárművezetők, mind a gyalogosan közlekedők a havas jeges csúszós útviszonyokra. A lefagyott tárgyak nehezebben, vagy egyáltalán nem mozdíthatóak (anyagmozgatás, terhek emelése esetén), amihez társul a csúszásveszély. A vizes kézzel megfogott fémfelületek hozzáfagyhatnak a bőrünkhöz, azok égéshez hasonló sérüléseket okozhatnak. A téli sportoknál különös figyelemmel kell lenni arra, hogy **csak a kijelölt helyen szánkózzunk, korcsolyázzunk, síeljünk,** valamint mindig javasolt a védőfelszerelések (elsősorban fejvédő sisak) használata.

Szén-monoxid:

Az otthon tartózkodás önmagában is számos veszélyt rejthet magában. Ezek közül az egyik legveszélyesebb egy mérgező gáz jelenléte, ami leggyakrabban a fűtési időszakban, ám azon kívül is okozhat mérgezést, súlyosabb esetben pedig halált. Ez a gáz a köznyelvben „csendes gyilkosnak" is nevezett szén-monoxid.

Mi is az a szén-monoxid?

A szén-monoxid (vegyjele: CO) az emberi érzékszervek számára „láthatatlan", hisz ez egy színtelen, szagtalan, íztelen, a levegőnél egy kicsivel könnyebb, mérgező gáz, amely tökéletlen égés során jön létre. Belélegezve gátolja a vér oxigénszállító képességét, mivel erősen kapcsolódik az oxigént szállító hemoglobinhoz. A szén-monoxid-mérgezés nehezen észrevehető, hiszen annak tünetei: rosszullét, szédülés, fejfájás, hányinger és fáradtság könnyen összetéveszthetőek egyéb betegségek tüneteivel. Magas szén-monoxid-koncentráció esetén ájulás, és néhány percen belül halál is beállhat.

Hogyan keletkezhet otthon szén-monoxid és mit tehetünk ellene?

Mivel a szén-monoxid-mérgezések gyakorisága megnő a téli időszakban, így tévesen a fűtési szezonnal hozzák kapcsolatba, pedig az év egészében jelenlévő veszélyről van szó. A szén-monoxid veszélyes mennyiségű feldúsulása a lakásban alapvetően három okra vezethető vissza:

Nem megfelelő a nyílt lánggal égő berendezés műszaki kialakítása. A nyílt lánggal égő berendezés levegő utánpótlása nem biztosított. Elmaradt a berendezések karbantartása, tisztítása, vagy a kéményseprés Nem megfelelő a nyílt lánggal égő berendezés műszaki kialakítása

A balesetek megelőzését úgy alapozhatjuk meg legjobban, hogy a tervezéssel, kivitelezéssel és az üzembe helyezéssel megfelelő szakembert bízunk meg. Soha ne becsüljük alá ezeket a feladatokat, a tervező, a tervek szerint eljáró kivitelező és az üzembe helyezéshez szükséges szakemberek gondos munkája garantálja a rendszerek biztonságos működését.

1. **A nyílt lánggal égő berendezés levegő utánpótlása nem biztosított**

A hőt termelő berendezések üzemeltetéséhez nélkülözhetetlen az égéshez szükséges oxigén. Egy köbméter földgáz tökéletes elégetéséhez például körülbelül tíz köbméter levegő szükséges. Azok a berendezések amelyek nyílt égésterűek, vagyis a szoba levegőjét használják az égéshez, szellőzőkön és az ajtók és ablakok légrésein keresztül juthatnak oxigénhez.

A fűtési költségek csökkentése miatt napjainkban igen népszerű a régi nyílászárók cseréje, és helyettük jól szigetelő ajtók, ablakok beszerelése. Az évszázadokon át használt fakeretes nyílászárók légrésein az égéshez szükséges levegő akadálytalanul áramolhatott be a lakótérbe. Az újonnan beszerelt, jól szigetelő nyílászárók légáteresztő képessége minimális, ezért jelentősen csökken az épületbe bejutó oxigén mennyisége. Ha más módon nem biztosított a levegő pótlása, akkor a tüzelőberendezés gyorsan elhasználja az égéshez a helyiség oxigénjét, és vákuum keletkezik. Így a levegő-utánpótlás hiánya miatt a kémény – bármennyire megfelelő műszaki állapotú – nem képes az égésterméket elvezetni, szellőzése megfordul. Egyre tökéletlenebb égés alakul ki, és a szén-monoxid halálos mennyiségben való megjelenése csak idő kérdése.

2. **Szellőzőrácsok letakarása**

Gyakori, hogy a szellőzőrácsokat takarékossági szempontok miatt letakarják, ami roppant veszélyes. Fogadjuk meg a régi tiltó táblák tanácsait: a szellőzőnyílások eltakarása tilos és életveszélyes!

A mérgezéses esetek körülbelül egynegyede a fürdőszobában következik be, hiszen e helyiségek alapterülete és légtere jellemzően kicsi. A vízmelegítő, vagy a kazán működése során elhasználja a helyiség levegőjét, ezért nagyon fontos a fürdőszoba megfelelő szellőzéséről gondoskodni. Ha letakarjuk a szellőzőt, máris életveszélyes állapotot teremtettünk.

A fürdőszobai gázüzemű készülék működésére jelentősen kihat az, ha a használatával egy időben a konyhában, vagy a mellékhelyiségben elszívó működik. Ebben az esetben ugyanis nem jut megfelelő mennyiségű levegő a fürdőszobai gázkészülékhez, visszaáramlik az égéstermék és fennáll a veszélye a szén-monoxid-szint megemelkedésének.

A szén-monoxid-mérgezés tehát több légmozgást előidéző épületgépészeti berendezés együttes használata miatt is kialakulhat!

Más épületgépészeti berendezések jelentősen ronthatják a tüzelőberendezések levegőellátását és az égéstermék elvezetését. A konyhai páraelszívók, a mellékhelyiségek szagelszívói, különböző tüzelőanyaggal üzemeltetett kéményes, nyílt égésterű tüzelőberendezések lakáson belüli együttes üzemeltetése, a központi porszívó, a szárítós mosógép, a mobil klíma egyidejű működése mind szerepet játszhat a csendes gyilkos keletkezésében.

Ha az épület minimális légáteresztő képességű nyílászárókkal van felszerelve, ezek a berendezések együtt működtetése is képes megfordítani a kéményekben az áramlás irányát, ami ideális a szén-monoxid-keletkezésének. A kandallók kéményei ugyanilyen hatást fejtenek ki a gázzal üzemelő berendezések kéményeire (nem feltétlenül a kandalló termeli a szén-monoxidot, hanem a kandalló üzemeltetése során a gáztüzelő-berendezés kéményében fordul meg az áramlás iránya).

Egy lakásban tehát ezen épületgépészeti berendezéseket összességében kell kezelnünk, rendszerként kell rájuk tekintenünk, nem pedig mint egymástól független fűtő-, főző-, melegítő eszközökre. Az egyik akadályozhatja a másik levegő utánpótlását, együttes üzemeltetésük így halálos gázkoncentrációt is eredményezhet. Beszerzésük, felújításuk, az épület szellőzésére kiható átépítés során minden esetben konzultáljunk szakemberekkel.

3. **Elmaradt a berendezések karbantartása, tisztítása, vagy a kéményseprés**

A lakásban lévő por és a pára szennyezi a tüzelőberendezés hőcserélő felületeit és gátolja az égéstermék elvezetését, ami szintén kedvez a szén-monoxid keletkezésének. Bár csak ötévenként kötelező a gázfogyasztó-berendezéseket szakemberrel felülvizsgáltatni, kifejezetten javasolt ezt gyakrabban, akár évente elvégeztetni. Ez egyébként a berendezések olcsóbb üzemeltetéséhez is hozzájárul.

A legtöbb tüzelőberendezésnek elengedhetetlen része a kémény. Amennyiben a kémény járata leszűkül (behulló tégla, vakolat, beköltöző madarak, darazsak miatt), akkor a helyiség levegőjét használó, lánggal égő berendezés égésterméke visszaáramlik a lakásba. Ha ez bekövetkezik, a lakásban lévő levegő szén-monoxid-koncentrációja drasztikusan megemelkedik.

A kémények fokozott igénybevételnek vannak kitéve (korrózió, fagy, dinamikus hőterhelés, lerakódások), emiatt az említett keresztmetszet-szűkületek előbb-utóbb óhatatlanul kialakulhatnak. Ezért elengedhetetlen a kémények rendszeres ellenőrzése, ezek során ugyanis a hibák felderíthetőek, megszüntethetőek, a tragédia pedig megelőzhető. A saját érdekünk tehát, hogy ne akadályozzuk a rendszeres kéményseprői ellenőrzést, felülvizsgálatot, szükség szerint a kémény tisztítását, és fogadjuk meg a szakember tanácsait.

Mit tegyünk, ha valaki szén-monoxid-mérgezést szenvedett?

Szén-monoxid mérgezés esetén több dologra is figyelnünk kell, ha a bajba jutottakon segítünk. A helyiségben vagy akár az egész lakótérben még mindig kimutatható lehet a mérgező gáz ezért azonnal hozzuk ki a bent tartózkodókat és ne lélegezzünk az érintett területen. A szabad levegőn helyezzük biztonságba a mérgezést szenvedett embereket, ájulás esetén pedig alkalmazzuk a stabil oldalfektetést. A lehető legrövidebb időn belül kérjünk szakszerű segítséget, értesítsük a katasztrófavédelmet és a mentőket az ismert segélyhívó számokon. Amennyiben lehetőségünk van a tüzelő-fűtő berendezés biztonságos lekapcsolására, a szellőztetésre és a gázrendszer főcsapjának elzárására, ezeket is tegyük meg.

Ha valaki magán érzi a szén-monoxid-mérgezés tüneteit, azonnal menjen a szabad levegőre, és tárcsázza a 112-es számot, vagy a katasztrófavédelem műveletirányítási központját a 105-ös segélyhívó számon.

Milyen tüzelőberendezést vásároljak?

Új tüzelőberendezések kiválasztása során célszerű a külső levegőt közvetlenül használó, a helyiségek légterétől függetlenül üzemeltethető, zárt égésterű berendezéseket előtérbe helyezni. Ilyenek és szakszerű égéstermék-elvezetők használata esetén gyakorlatilag kizárhatjuk a szén-monoxid megjelenését.

Hogyan tudhatom száz százalékos biztonságban az otthonon a szén-monoxiddal szemben?

Ha minden óvintézkedést megtettünk, tehát a berendezéseinket, épületgépészeti rendszerünket műszakilag megfelelő állapotban tudjuk, biztosított ezek levegő utánpótlása, tisztában vagyunk az együtt üzemeltetés veszélyeivel, valamint beengedtük a kéményseprőt a lakásba, akkor megfelelő biztonságban tudhatjuk magunkat, szeretteinket és háziállatainkat. Azonban, még ez sem zárja ki egy hirtelen meghibásodásból fakadó szén-monoxid-mérgezés veszélyét.

Ha növelni akarjuk a biztonságunkat, akkor érdemes szén-monoxid-érzékelőt vásárolni.

Milyen szén-monoxid-érzékelőt vásároljak?

Érzékelőt csak megbízható forrásból, műszaki cikkeket forgalmazó üzletben szabad vásárolni. Vásárlásnál keressék a magyar nyelvű használati utasítással rendelkező és megfelelő minőségű készülékeket. A néhány ezer forintos érzékelők megbízhatósága jellemzően nem megfelelő, ezek hamis biztonságérzetet keltenek bennünk.

A szén-monoxid-érzékelők tehát csak akkor tudják betölteni funkciójukat, ha megbízható típust szerzünk be, és azt a gyártó előírásainak megfelelő helyre és megfelelő módon telepítjük. Fontos tudni, hogy ezeknek érzékelőknek is van szavatossági idejük.

Javasolt az eszközt kétévente megfelelő tanúsítványokkal rendelkező laboratóriumban bevizsgáltatni. A szén-monoxid-érzékelők ellenőrzését soha ne végezzék el otthon. Egy

kipufogóhoz tartott, vagy cigarettafüsttel lefújt érzékelő jelez ugyan, ám olyan terhelést kap a „házi teszt” során, hogy az a további biztonságos működésre, életmentésre alkalmatlan. Az érzékelők élettartama (általában 5 év) lejárata előtt le kell cserélni.

Megéri az érzékelő használata

A katasztrófavédelemhez a mérgező gázzal kapcsolatban beérkező segélyhívások évről évre növekvő számából is jól látható, hogy egyre többen használnak szén-monoxid-érzékelőt Magyarországon. Baleset adódhat abból is, ha az érzékelőt nem a megfelelő helyre telepítik, lemerült benne az elem, lejárt a szavatossága, de abból is, ha rossz minőségű készüléket vásároltak. A statisztikai adatokból jól látszik, hogy egy érzékelő megvásárlása biztosan megtérülő beruházás, a gondosan megválasztott, jó helyre telepített szén-monoxid-érzékelő életet menthet. A katasztrófavédelem 2012-ben hozta létre az Országos Tűzmegelőzési Bizottságot, amely az egyik legfontosabb feladatának tekinti a lakosság szén-monoxid-mérgezés témakörében történő széles körű tájékoztatását.

Szén-monoxid a garázsban

Hasonló veszélyforrást okozhat a gépjárművek zárt térben (garázs, mélygarázs, alagút) történő üzemeltetése. Kerüljük tehát az ilyen helyeken való huzamos tartózkodást, a járművet csak a feltétlenül szükséges ideig járassuk, és ha van ilyen, figyeljük a szén-monoxid-érzékelő jelzését.

Összegzés

Gondoskodjon arról, hogy a kéményseprők a rendszeres ellenőrzést elvégezhessék, a feltárt hiányosságok megszüntetésével együtt járó költségeket ne tekintse feleslegesnek, az a biztonság alapfeltétele!

Rendszeres időközönként vizsgáltassa meg, hogy tüzelőberendezései megfelelőek!

Körültekintően üzemeltesse tüzelőberendezéseit, mindig gondoskodjon megfelelő levegő-utánpótlásról!

Használjon szén-monoxid-érzékelőt, válasszon megfelelő típust és tartsa be a gyártó előírásait!

Kéményseprés:

2018. január 1-je óta a kéményseprők nem mennek ki automatikusan a családi házakhoz, az ellenőrzésre időpontot kell egyeztetni. Magánszemélyeknek az időpontfoglalás, a kémény ellenőrzése, és ha szükséges, a tisztítás is ingyenes.

Lakhelytől függ, hogy kéményseprőcég, vagy a katasztrófavédelem kéményseprői végzik az ingyenes kéményseprést. A https://kemenysepres.katasztrofavedelem.hu/ weboldalon az ügyfélszolgálat ikonra kattintva irányítószám alapján ki lehet keresni, hogy a katasztrófavédelemnél, vagy valamelyik kéményseprőcégnél kell-e időpontot egyeztetni az ingyenes kéményellenőrzésre. Időpontot ugyanezen a felületen lehet foglalni. Ha valaki jobban szereti a telefonos ügyintézést, a **1818-as** telefonszámon foglalhat időpontot. A telefonos menüben a 9-es, majd 1-es nyomógombot kell megnyomni.

Minden hatodik lakástűz a kéményben keletkezik, idén már 684 ilyen esethez riasztották a tűzoltókat. Azért, hogy a kéménytüzeket és a szén-monoxid-mérgezés veszélyét elkerüljük, célszerű már most tenni otthonunk biztonságáért. Ha gázzal fűtünk, akkor a kéményt kétévente,

ha szilárd tüzelővel, akkor pedig évente érdemes szakemberrel megnézetni. Éljünk az ingyenes kéményseprés lehetőségével.

A társasházakban élőknek nem kell időpontot foglalniuk, oda automatikusan érkeznek a kéményseprők.

Fűtési szezon

A hivatalos fűtési szezon október 15-én kezdődik, viszont a hűvösebbre fordult időjárás miatt sok helyen már befűtöttek. Azok, akik meg nem ellenőriztették kéményüket és fűtőeszközeiket, ezt ugyan még mindig megtehetik, de ilyenkor leterheltek a szakemberek és hosszabb a várakozási idő.

A kéményseprő ősszel és télen is el tudja végezni a kémény ellenőrzését, és ha szükséges, a tisztítását. Ilyenkor arra érdemes figyelni, hogy a kéményellenőrzés napján ne fűtsünk be, hogy a kéményseprőnek ne forró környezetben kelljen dolgoznia.

A kémények javasolt ellenőrzési gyakorisága gázos fűtés esetén kétévente, szilárd tüzelés esetén évente egy alkalom. Akik családi házban élnek és a családi házba nincs bejegyezve semmilyen vállalkozás, azok számára a kéményseprés ingyenes. A kéményseprő akkor jön, amikorra a kéménytulajdonos időpontot foglalt. Településtől függ, hogy kéményseprőcég, vagy a katasztrófavédelem kéményseprői végzik az ingyenes kéményseprést. A katasztrófavédelem kéménysepréssel kapcsolatos információkat tartalmazó weboldalán irányítószám alapján ki lehet keresni, hogy a katasztrófavédelemnél, vagy valamelyik kéményseprőcégnél lehet időpontot egyeztetni az ingyenes ellenőrzésre. Ugyanezen a weboldalon az online ügyintézést kiválasztva lehet időpontot foglalni a katasztrófavédelem kéményseprőinél.

Azt, hogy mennyire fontos az ingyenes lakossági kéményseprés lehetőségével élni, mutatja a tény, amely szerint a tűzoltókat idén már 702 kéménytűzhöz riasztották. Az ilyen esetek leggyakoribb oka, ha nincs megfelelően kitisztítva és a kémény belső falára lerakódott korom és kátrány meggyullad. Minden hatodik lakástűz a kéményben keletkezik.

A fűtési időszakban megnő a szén-monoxid-mérgezéses esetek száma. Tévhit, hogy csak a régi gázkazánoknál jelentkezhet ez a probléma, hiszen minden nyílt égésterű fűtőeszköz és vízmelegítő forrása lehet a mérgező gáznak, amennyiben nem biztosított a levegő-utánpótlás. A kandalló, a cserépkályha, illetve a vegyes tüzelésű kazán, a konvektor és a fali vízmelegítő is lehet nyílt égésterű és akkor ezek a szoba levegőjét használják működés közben. Ha nincs elég friss levegő ezek környezetében, szén-monoxid fog keletkezni, ami magas koncentrációban akár egy percen belül is halált okozhat. Idén már 14 ember halt meg emiatt. Évente egyszer érdemes szakemberrel megnézetni a fűtést és a vízmelegítőket. Ezek hőtermelő, lánggal égő berendezések, a meghibásodásuk lakástűzhöz vagy szén-monoxid-mérgezéshez vezethet.

Érdemes minden nyílt égésterű fűtő- és vízmelegítő eszköz mellé szén-monoxid-érzékelőt helyezni. A megbízható érzékelők listája megtalálható a katasztrófavédelem honlapján. Az érzékelőt a fűtőeszköztől, vagy vízmelegítőtől egy méterre, fejmagasságba helyezzük el, és figyeljünk a szavatossági idejükre.